

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ
УКРАЇНИ**

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет музичного мистецтва

Кафедра фортепіано

ПРОГРАМА ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

з курсу

КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»

освітня програма: «Фортепіано»

Харків, 2024 рік

УДК 780.616.432.087.6(073)
К 65

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 6 від 27.11.2024 року)

Розробник:

Степанова О. Ю., кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри фортепіано ХДАК

Концертмейстерський клас : програма та навчально-методичні матеріали
К 65 з курсу для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво», ОП «Фортепіано» / М-во культури та стратег. комунікацій України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т музичного мистецтва, Каф. фортепіано ; [розроб. О. Ю. Степанова]. Харків : ХДАК, 2024. 37 с.

Рецензенти:

Підпорінова К.В., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри концертмейстерської майстерності ХНУМ імені І. П. Котляревського.

Книш П.О., доктор філософії, викладач, концертмейстер комісії фортепіано Житомирського фахового коледжу культури і мистецтв імені Івана Огієнка житомирської обласної ради.

Програма курсу спрямована на формування необхідних навичок акомпанементу, взаємодії з солістами та ансамблевого виконавства, що має вирішальне значення для майбутньої музичної кар'єри здобувачів освіти. Методичні матеріали включають теоретичні аспекти та практичні завдання, що охоплюють різні етапи роботи концертмейстера: від первинного аналізу музичного матеріалу до підготовки та реалізації концертних виступів. Особлива увага приділяється опрацюванню різноманітних стилістичних особливостей музичних творів, техніці читання з аркуша, артистичній взаємодії з вокалістами та інструменталістами, а також роботі з вокальним і хоровим репертуаром.

УДК 780.616.432.087.6:781.66](073)

© Харківська державна академія культури, 2024 рік

© Степанова О. Ю., 2024 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 18	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Обов'язкова
Розділів – 4 Тем – 8	Спеціальність 025 Музичне мистецтво	Рік підготовки: 1-4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр 1-8-й
Загальна кількість годин – 540	Освітня програма: Фортепіано	Лекції год.
		Практичні, семінарські год.
		Лабораторні год.
		Самостійна робота 354 год.
		Індивідуальні заняття: 186 год.
		Вид контролю: Залік – 1, 2, 4, 5, 7 семестр Екзамен – 3, 6, 8 семестр

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи для денної форми навчання становить –33 %.../67%...

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма та навчально-методичні матеріали з курсу «Концертмейстерський клас» спрямована на методично-практичну підготовку майбутнього музиканта – концертмейстера, шляхом упровадження інтегрованого підходу до опанування обсягу знань відповідно до вимог освітньо-професійної програми «Фортепіано» та освітньо-кваліфікаційної характеристики викладача музичного мистецтва.

Предметом навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас» є

специфіка концертмейстерської діяльності. Вивчення навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас» сприяє не тільки набуттю акомпаніаторських навичок, а й розвитку інтелектуальних здібностей, художнього смаку й загальної музичної культури здобувача вищої освіти.

Основна мета навчальної дисципліни – формування концертмейстерської компетентності майбутнього музиканта та його підготовка до концертмейстерської діяльності, а також розвиток художнього смаку й загальної музичної культури здобувача вищої освіти, необхідних для формування професійних концертмейстерсько-виконавських компетентностей.

Курс «Концертмейстерський клас» передбачає втілення принципів акомпанементу у виконавську практику. Одним із найважливіших методичних постулатів курсу є дидактичний принцип поступовості в навчанні, тобто принцип поступового ускладнення репертуару та пов'язаних з ним музично-виконавських завдань. «Концертмейстерський клас» як навчальна дисципліна покликана сприяти формуванню здібностей до самооцінки, самоконтролю, самореалізації. Пропонована навчальна програма надає здобувачу вищої освіти можливості самореалізації та прояву креативних здібностей, як під час навчання, так і у подальшій виконавській або педагогічній роботі.

За статусом курс «Концертмейстерський клас» є обов'язковою навчальною дисципліною, на вивчення якої відводиться 540 годин / 18 кредитів ECTS. Розподіл цього обсягу у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять є таким: індивідуальних аудиторних – 186 годин, самостійна робота – 354 години. Передбачені форми контролю Залік – 1, 2, 4, 5, 7 семестрах, екзамен – 3, 6, 8 семестри.

Передумови для вивчення дисципліни створюються під час попереднього вивчення курсу «Концертмейстерська майстерність» у музичних закладах середньої ланки професійної музичної освіти, де здійснюється набуття перших навичок роботи над фортепіанним акомпанементом з вокалістом на підставі вивчення різних за характером пісень, романсів і арій.

Компетентності та програмні результати навчання, для формування яких

використовується ця навчальна дисципліна, відповідають освітній-професійній програмі «Фортепіано».

2. Загальні та фахові компетентності, які формує дисципліна

(відповідно до освітньо-професійної програми)

Загальні компетентності (ЗК):	
ЗК 1.	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 2.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 4.	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 6.	Навички міжособистісної взаємодії.
ЗК 7.	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 8.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 9.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 11.	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК 12.	Здатність працювати автономно.
ЗК 13.	Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
ЗК 15.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
Спеціальні компетентності (СК)	
СК 1.	Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.
СК 2.	Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.
СК 6.	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
СК 9.	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
СК 11.	Здатність оперувати професійною термінологією.
СК 12.	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
СК 13.	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
СК 14.	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
СК 17.	Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
СК 18.	Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Програмні результати навчання

РН 1.	Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.
РН 2.	Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів.

PH 3.	Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.
PH 4.	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
PH 5.	Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.
PH 8.	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
PH 10.	Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.
PH 11.	Застосовувати теоретичні знання та навички в менеджерській практичній діяльності.
PH 12.	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
PH 17.	Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.
PH 18.	Знати специфіку та володіти навичками гри хорових партитур та клавірів оркестрових творів.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

1. формування професійного інтересу здобувачів до концертмейстерської діяльності;
2. формування у здобувачів знань, комплексних вмінь і навичок роботи з солістом-вокалістом, солістом-інструменталістом, хоровим колективом, ансамблем;
3. оволодіння елементарними прийомами складання фактури акомпанементів за слухом; навичками планування репетиційного процесу; системою комунікативних умінь;
4. підвищення їх практичної підготовки шляхом залучення до активної концертмейстерської діяльності (включаючи позааудиторну діяльність) розвивати в них музично-творчі здібності, рефлексивно-аналітичне та комплексне мислення, творчу ініціативність, самостійність, творче мислення;
5. вдосконалення знань та навичок набутих з різних фахових дисциплін: гармонії, аналізу музичних творів, спеціального музичного інструменту, фортепіанного ансамблю тощо;
6. моделювання ситуацій наближених до умов концертного виступу;

7. оволодіти принципами виконання фортепіанних перекладень творів для симфонічного, народного, духового оркестру (клавірів);
8. сформувати навички виконання хорових партитур;
9. оволодіти навичками читання з листа та транспонування;
10. створити репертуарний фонд для майбутньої творчої роботи.

**Заплановані результати навчання після вивчення курсу
«Концертмейстерський клас»**

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти має

знати:

- стильові та жанрові особливості музичних творів;
- специфіку вокального або хорового та інструментального акомпанементу;
- теситури вокальних голосів, ритм вірша;
- особливості прийомів гри та тембри звучання сольного музичного інструменту;
- способи досягнення єдиного звукового комплексу у процесі ансамблевого виконання;
- принципи організації праці та функції піаніста-концертмейстера;

вміти:

- вільно володіти виражальними можливостями музичного інструменту у виконанні акомпанементу творів класичної, сучасної та народної музики;
- професійно акомпанувати вокалістам (соло, ансамбль та хор) й інструменталістам;
- провести музично-теоретичний аналіз виконуваних творів;
- створити власну музичну інтерпретацію партії акомпанементу;
- створити власний варіант супроводу до народної пісні на основі гармонічного аналізу;
- виконувати нескладний акомпанемент з аркуша та в транспорті;
- підбирати на слух та гармонізувати мелодію;
- створювати необхідні психологічні передумови та творчу атмосферу для

забезпечення вдалого концертного виступу.

мати навички:

- роботи над різними видами акомпанементу (вокальний, інструментальний);
- утримання в полі зору трьох рядків нотного тексту;
- читання з листа та транспонування;
- сценічної витримки;
- роботи з музикознавчою та методичною літературою.

Важливе значення має організація індивідуальної та самостійної роботи здобувача в опрацюванні ансамблевих творів, формування професійної майстерності піаніста-концертмейстера в єдності її трьох складових: майстерність інтерпретації («прочитання» твору, розробка і створення індивідуальної концепції його виконання), майстерність артистичного (емоційно-образно-вольового) впливу і технічна (інструментальна) майстерність.

Матеріалом курсу «Концертмейстерський клас» слугує вокально-інструментальний репертуар, який охоплює оперні арії, дуети, ансамблі, романси, вокальні цикли, твори для хору з інструментальним супроводом, а також інструментальні твори, що виконуються у супроводі фортепіано.

Протягом навчання викладач повинен постійно проводити консультативно-індивідуальну роботу зі здобувачами з метою кращого засвоєння навчального матеріалу. Це, у свою чергу, сприяє формуванню самостійного творчого мислення здобувача, накопичуванню музично-теоретичних знань та навичок виконавського аналізу фортепіанних творів, що допомагає у створенні власної виконавської інтерпретації.

Індивідуальна робота викладача зі здобувачем у курсі «Концертмейстерський клас» повинна базуватися на набутих в ході аудиторної і самостійної роботи здобувача теоретичних знань і практичних навичок, а саме:

- теоретичні знання (музичні терміни, поняття, основи теорії акомпанементу, стилістичні особливості різних жанрів і епох);
- робота з партитурами та інструментальною літературою;
- аналіз записів видатних концертмейстерів і вокально-інструментальних

виконань;

- закріплення теоретичних знань практичними навичками акомпанементу та вмінням взаємодіяти з солістом.

3. Критерії оцінювання успішності навчальної діяльності

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1. Початковий 1-34 балів	Наднизький рівень концертмейстерської майстерності. Відсутність елементарних навичок роботи над акомпанементом, неспроможність слухати соліста і підпорядковувати виконання фортепіанної партії плану інтерпретації створеному разом з вокалістом, емоційна та м'язова скутість. Невиконання основних завдань із аудиторної та самостійної роботи над індивідуальною програмою.
35-59 балів	Низький рівень виконання, безпорадність у виконавському відношенні. Погане знання партії соліста, слабкий слуховий контроль; недбалість у роботі над фортепіанною партією. Невиконання в повному обсязі основних завдань з аудиторної та самостійної роботи над індивідуальною програмою. Фрагментарні знання з проблем концертмейстерської майстерності.
2. Середній 60-63 балів	Посередній художньо-технічний рівень виконання. Знання фортепіанної партії й партії соліста на низькому рівні, брак творчої активності й виконавської самостійності, посередній рівень сценічної культури. Фрагментарне володіння навичками роботи над акомпанементом. Невиконання всіх завдань із аудиторної та самостійної роботи над індивідуальною програмою. Слабкі знання з проблем концертмейстерської майстерності.
64-73 балів	Задовільний рівень виконання, елементарні професійні навички. Досить значні недоліки технічного та художнього характеру, проблемне розкриття образного задуму твору, обмежені технічні можливості, проблемне туше. Брак творчої активності й виконавської самостійності, неузгодження фортепіанної партії з партією соліста. Відсутність наполегливої, старанної систематичної роботи над індивідуальною програмою. Неповні знання з проблем концертмейстерської майстерності.

3. Достатній 74-81 балів	Сумлінно вивчений текст фортепіанних творів, але виконанню не вистачає драматургічної переконливості. Випадкові текстові помилки, технічні погрішності, а також проблемне відтворення стильових особливостей творів. В цілому основні завдання із аудиторної та самостійної роботи над індивідуальною програмою виконі. Достатні навички роботи над фортепіанним акомпанементом.
82-89 балів	Переконливе усвідомлене трактування вокальних творів, але без прояву яскравої виконавської індивідуальності. Недостатньо досконале використання засобів виконавської виразності (інтонування, педалізація, туше, штрихи). Добре, але недостатньо систематичне і результативне виконання основних завдань із аудиторної та самостійної роботи над індивідуальною програмою. Достатні знання з проблем концертмейстерської майстерності та добрий загальнокультурний рівень.
4. Високий 90 – 100 балів	Якісна виконавська інтерпретація вокальних творів. Систематична, цілеспрямована, результативна (аудиторна та самостійна) робота над індивідуальною програмою і розвитком концертмейстерської майстерності. Яскраве, бездоганне виконання, в якому продемонстровано на високому рівні: глибоке розуміння музичної драматургії, володіння комплексом виразних засобів, відтворення стилістичних особливостей творів, успішне подолання всіх акомпаніаторських труднощів, узгодження фортепіанної партії з виконавським планом соліста (темп, динаміка, агогіка, туше) прояв яскравої виконавської індивідуальності майстерне володіння інструментом, впевнене знання програми, об'єктивна інтерпретація. Вільне орієнтування в музичному матеріалі курсу, високий загальнокультурний

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

Демонстрування запланованих результатів навчання здійснюється через виконання здобувачем вищої освіти вокальних творів індивідуальної програми.

Засобом оцінювання є прослуховування викладачем вокальних творів індивідуальної програми у виконанні здобувача вищої освіти.

Рівень досягнення запланованих результатів навчання перевіряється за допомогою таких форм контролю:

- поточний контроль – прослуховування та оцінювання творів з індивідуальної програми; (впродовж семестру);

- підсумковий контроль – прослуховування та оцінювання запланованої та зафіксованої в індивідуальному плані програми (наприкінці семестру).
- державний іспит з концертмейстерського класу як складової державної атестації.

Процедура проведення публічного захисту.

Підсумкова атестація проводиться як комплексна перевірка знань та практичних вмінь і навичок з дисциплін («Спецінструмент», «Камерний ансамбль», «Концертмейстерський клас») у повній відповідності до програми атестації, затвердженою кафедрою. Здобувач повинен створити всі необхідні умови (інформаційно-технічне забезпечення, відповідне приміщення, якісний зв'язок, тощо) задля успішного проведення атестації, що дозволить комісії об'єктивно визначити рівень його виконавської / теоретичної підготовки, ступінь сформованості у нього загальних та фахових компетентностей. Програма з (дисципліни «Спецінструмент») виконується здобувачем напам'ять та оголошується самостійно, програма з дисциплін «Камерний ансамбль» і «Концертмейстерський клас» виконується по нотах.

4. Форми навчання

Форма навчання денна, передбачає індивідуальні аудиторні заняття та самостійну роботу здобувача вищої освіти.

5. Програма навчальної дисципліни

Програма з курсу «Концертмейстерський клас» розроблена за принципом розподілу навчального матеріалу на змістовні розділи. Кожний розділ є цілісним навчальним об'єктом, що включає визначену кількість індивідуальних аудиторних занять та позааудиторних навчально-виконавських заходів – самостійних занять здобувача. Програма курсу враховує основні види роботи, що розподіляються на теми з відповідною кількістю годин.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Підготовка здобувачів освіти до концертмейстерської роботи

Розділ 1 Формування концертмейстерських навичок під час роботи над музичними творами різних жанрів, форм, стилів.

Розвиток піаністичних навичок, слухового контролю, використання педалізації з урахуванням характеру, жанру та стильових особливостей музичних творів. Засвоєння професійних навичок акомпанементу, ознайомлення з фактурними особливостями класичного романсу, українських вокальних творів, специфіка читання з аркуша сольних та ансамблевих творів.

Розділ 2 Закріплення концертмейстерських умінь і навичок на вокальному репертуарі: спів під свій акомпанемент

Підвищення рівня професійної підготовки майбутніх педагогів – музикантів, розширення їх музичного світогляду, розкриття творчих можливостей кожного.

Розвиток виконавських здібностей. Оволодіння навичками ансамблевої гри: вміння слухати свого партнера; узгоджувати з ним виконання твору в єдиному темпі, вміння швидко орієнтуватися в нотному тексті. Відчуття динамічної, ритмічної та художньої цілісності твору. Вміння виділяти головне і другорядне.

У процесі вивчення музичного твору шкільного репертуару – вирішувати завдання загальної організації здобувачів, розвиток їх самостійності та ініціативності, пропонуванням нескладних творів для самостійного вивчення. Виховувати виконавські навички, домагаючись продуманого та яскравого виконання ансамблевого твору. Вивчення вокального репертуару на заняттях з концертмейстерського класу передбачає опанування сучасних стилів на основі вивчення та осмислення різноманіття ритмічних схем та формул танцювальної музики.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Опанування виконавських завдань концертмейстерської роботи: удосконалення технічних навичок для якісного володіння музичною фактурою творів

Розділ 3 Підвищення рівня професійної підготовки здобувачів для кваліфікованої концертмейстерської роботи: покращення техніки читання нот з аркуша, транспонування музичного матеріалу, імпровізація, спрощення та ускладнення фактури.

Удосконалення техніки читання нот з аркуша зі складним ритмом, модуляцією. Транспонування пісень на 0,5 та 1 тон вгору і вниз. Імпровізація на задану тему зміненням ритмічної основи, фактури. Особливості звуковибудування в творах різних стилів, жанрів, форм. Закріплення навичок виконання пісні під власний супровід. Спрощення та ускладнення фактури акомпанементу, читання з аркуша більш складних за фактурою творів. Гармонізація мелодії з використанням елементів імпровізації, з'єднання одночасно мелодії та акомпанементу.

Розділ 4 Елементи концертмейстерської роботи: зміст, композиційна структура, характер фактури вокальних та інструментальних творів. Гра в ансамблі.

Партія супроводу як рівноцінна частина твору, яка сприяє розкриттю його змісту. Зміст, композиційна структура, характер фактури акомпанементу вокальних та інструментальних творів розкриваються завдяки особливостям поетичного тексту, зв'язку слова та звуку. Вивчення чотириручних перекладів та творів для двох фортепіано різних стилів і жанрів. Гра в камерному інструментальному ансамблі (скрипка – фортепіано).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Удосконалення та закріплення піаністично-технічних навичок концертмейстера

Розділ 5 Ескізна робота над акомпанементом вокальних творів: почуття ансамблю, слухання себе і соліста, накопичення репертуару.

В ескізній роботі над творами вирішуються концертмейстерські завдання: розвиток почуття ансамблю, вміння водночас слухати себе і сольну партію та контролювати звучність акомпанементу долати труднощі супроводу. Вивчення відносно нескладних творів різних стилів, епох, композиторів. Вивчення фортепіанних партитур та клавірних перекладів.

Розділ 6 Поступове ускладнення репертуару при читанні з аркуша, транспонуванні. Підбір по слуху.

Вільне читання нотного тексту з листа. Самостійне та під контролем викладача ознайомлення з різною музичною літературою, накопичення виконавського репертуару, розширення музичного світогляду. Поступове ускладнення репертуару при читанні з аркуша. Попереджати поглядом процес гри, бачити весь текст. При читанні нотного тексту осмислювати його та виділяти головне, при цьому вносити жанрове різноманіття, стильові особливості.

Володіти принципами партнерства, розширене бачення (виконання не тільки акомпанементу, а також партій), неперервності виконання. Навички читання 3-х строкового тексту. Навички перерозподілу голосів, додавання басів, інших нот та інших засобів покращення звучання, стимулюючи творчу фантазію. При читанні з листа та транспонуванні можливе спрощення фактури: не виконуються підголоски та мелізми, полегшуються та переміщуються акорди і т.д. при підборі по слуху на першому етапі оцінюються стилістичні та жанрові особливості, виділяються головні елементи супроводу. На 2-ому етапі твор оформлюється фактурно. Потім на основі жанрових особливостей збагачується звучання мелодії у правій руці: додаються підголоски, подвійні ноти. Партія лівої руки поділяється на бас та акорд, або розкладається на гармонічні фігурації. Вміння самостійно підібрати мелодію та розвернутий акомпанемент до неї,

вміння виконати пісню в різних тональностях продиктовано практичною діяльністю музиканта концертмейстера.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

Виконавська концертмейстерська майстерність в різностильових вокальних та інструментальних творах

Розділ 7 Формування активної творчої ініціативи, самостійності у вирішенні творчих завдань, критичного відношення до своєї роботи.

Поєднання музично-художнього та технічного розвитку, поступовість та послідовність накопичування знань, умінь та навичок, виховання самостійності здобувачів, їх творчої ініціативи, критичного відношення до своєї роботи. Насиченість учбового репертуару різних жанрів та стилів надає позитивну ситуацію для вивчення, порівняння, систематизації музичного матеріалу. Важливим етапом роботи в концертмейстерському класі є виконавська концертна практика. Концертні виступи в різній формі корисні для набуття у здобувачів виконавської впевненості, самостійності, здійснення творчих задумів.

В завдання самостійних занять входить набуття комплексу концертмейстерських навичок (читання з листа, транспонування, акомпанування своєму співу, співу вокаліста (іншого здобувача), акомпанемент по слуху, робота над виконавськими прийомами та вивчення музичної літератури класичного, народного, естрадного та дитячого (шкільного) репертуару.

Розділ 8 Акомпанування солісту та концертмейстерська робота з ним.

Музично-виконавські навички акомпанементу. Формування вмінь слідувати динаміці соліруючої мелодії, виконувати агогічні відтінки, впевнено тримати партнера у заданому темпі, створювати ритмічну пульсацію. Поєднання виконання акомпанементу з підспівуванням вокальної партії. Формування виконавського вміння акомпанувати солісту-партнеру. Вивчення творів різних стилів, епох, композиторів.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		ауд. інд.	лаб	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1.						
Підготовка здобувачів освіти до концертмейстерської роботи						
Розділ 1. Формування концертмейстерських навичок під час роботи над музичними творами різних жанрів, форм, стилів.	60		20			40
Розділ 2. Закріплення концертмейстерських умінь і навичок на вокальному репертуарі: спів під свій акомпанемент	60		20			40
Разом за змістовним модулем 1	120		40			80
Змістовий модуль 2. «Опанування виконавських завдань концертмейстерської роботи: удосконалення технічних навичок для якісного володіння музичною фактурою творів.»						
Розділ 3. Підвищення рівня професійної підготовки здобувачів для кваліфікованої концертмейстерської роботи: покращення техніки читання нот з аркуша, транспонування музичного матеріалу, імпровізація, спрощення та ускладнення фактури.	60		26			34
Розділ 4. Елементи концертмейстерської роботи: зміст, композиційна структура, характер фактури вокальних та інструментальних творів. Гра в ансамблі.	120		40			80
Разом за змістовним модулем 2	180		66			114
Змістовий модуль 3. «Удосконалення та закріплення піаністично -технічних навичок концертмейстера.»						
Розділ 5. Ескізна робота над акомпанементом вокальних творів: почуття ансамблю, слухання себе і соліста, накопичення репертуару.	60		20			40
Розділ 6. Поступове ускладнення репертуару при читанні з аркуша, транспонуванні. Підбір по слуху.	60		20			40
Разом за змістовним модулем 3	120		40			80
Змістовий модуль 4. Виконавська концертмейстерська майстерність в різностильових вокальних та інструментальних творах.						
Розділ 7. Формування активної творчої ініціативи, самостійності у вирішенні творчих завдань, критичного відношення до своєї роботи.	60		20			40

Розділ 8. Акомпанування солісту та концертмейстерська робота з ним.	60		20			40
Разом за змістовим модулем 4	120		40			80
Усього годин	540		186			354

1 курс

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усь ого	у тому числі				
л		п	с	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1.						
Підготовка здобувачів до концертмейстерської роботи						
Розділ 1. Формування концертмейстерських навичок під час роботи над музичними творами різних жанрів, форм, стилів.						
Тема 1. Теоретичні аспекти концертмейстерської роботи: розгляд музичних форм та стилів, гармонічний аналіз творів, що часто виконуються концертмейстерами. Використання теоретичних знань на практиці. .	15				5	10
Тема 2. Вивчення основних функцій концертмейстера, його ролі у створенні музичної цілісності та підтримці соліста. Аналіз теоретичних аспектів, пов'язаних з вибором репертуару, стилістикою виконання та інтерпретацією музичних творів.	15				5	10
Тема 3. Практичне освоєння методів аналізу партитур різних стилів та епох. Розвиток навичок швидкого розуміння структури, гармонії, фактури та визначення ключових елементів для успішного виконання.	15				5	10
Тема 4. Робота над удосконаленням навичок читання нот з аркуша. Виконання творів різних стилів і епох для розвитку технічної майстерності та музичної інтуїції під час виконання незнайомих партитур.	15				5	10
Разом за змістовим розділом 1	60				20	40
Розділ 2. Закріплення концертмейстерських умінь і навичок на вокальному репертуарі: спів під свій акомпанемент						
Тема 5. Розвиток навичок виконання творів з поліфонічною структурою та складними гармонійними фактурами. Практика технік, що дозволяють зберігати чіткість і прозорість звучання в умовах багатоголосся.	15				5	10
Тема 6. Відпрацювання технічних прийомів, спрямованих на досягнення різноманітної артикуляції та	15				5	10

динамічних контрастів у музичній фактурі. Практика створення виразного акомпанементу, що підкреслює характер та емоційність твору.					
Тема 7. Виконання технічних вправ і етюдів для розвитку швидкісної техніки і координації рук. Особлива увага надається точності виконання, контролю над ритмом і рівномірності звучання навіть у високих темпах.	15			5	10
Тема 8. Практика правильного і ефективного використання педалі в різних стилях музичних творів. Вивчення технік, що дозволяють уникати нечіткого звучання і створювати багату звукову палітру за допомогою педалізації.	15			5	10
Разом за змістовим розділом 2	60			20	40
Усього годин	120			40	80

2 курс

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усь ого	у тому числі				
л		п	с	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 2. «Опанування виконавських завдань концертмейстерської роботи: удосконалення технічних навичок для якісного володіння музичною фактурою творів.»						
Розділ 3. Підвищення рівня професійної підготовки здобувачів для кваліфікованої концертмейстерської роботи: покращення техніки читання нот з аркуша, транспонування музичного матеріалу, імпровізація, спрощення та ускладнення фактури						
Тема 1. Виконання музичних творів різних стилів та складності з аркуша, з акцентом на швидкість і точність. Включення різних ритмічних структур та складних фактур.	15				7	8
Тема 2. Відпрацювання навичок транспонування творів в різні тональності. Виконання вправ на транспонування як сольного матеріалу, так і супроводу.	15				6	9
Тема 3 Спрощення та ускладнення фактури: адаптація музичного матеріалу для різних ситуацій	15				6	9
Тема 4. Робота над інтерпретацією вокальних творів з урахуванням індивідуальних особливостей виконавців, адаптація акомпанементу відповідно до технічних	15				7	8

можливостей та музичних переваг виконавця.						
Разом за змістовим розділом 1	60				26	34
Розділ 4. Елементи концертмейстерської роботи: зміст, композиційна структура, характер фактури вокальних та інструментальних творів. Гра в ансамблі						
Тема 5. Дослідження формальних та структурних елементів вокальних творів. Робота над розумінням ролі акомпанементу у підтримці та розвитку мелодичної лінії, аналіз фразування і динаміки.	30				10	20
Тема 6. Практика виконання інструментальних творів з акцентом на характер фактури. Відпрацювання техніки гри з урахуванням текстурних особливостей творів різних композиторів і стилів.	30				10	20
Тема 7. Аналіз та практика виконання вокальних творів з різними типами фактури. Робота над створенням відповідного настрою і емоційної виразності через акомпанемент, використання агогіки та тембрових варіацій.	30				10	20
Тема 8. Вивчення змісту та композиційної структури інструментальних творів. Практика адаптації сольних партій для виконання в ансамблі, підбір акомпанементу, який підкреслює основні музичні ідеї твору.	30				10	20
Разом за змістовим розділом 2	120				40	80
Усього годин	180				66	114

3 курс

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усь ого	у тому числі				
л		п	с	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 3. Удосконалення та закріплення піаністично -технічних навичок концертмейстера.						
Розділ 5. Ескізна робота над акомпанементом вокальних творів: почуття ансамблю, слухання себе і соліста, накопичення репертуару.						
Тема 1. Практика слухання та реагування на вокальну партію соліста. Відпрацювання техніки синхронізації ритму, динаміки та темпів з урахуванням інтерпретаційних особливостей соліста..	15				5	10

Тема 2. Виконання вокальних творів з акцентом на слуховий контроль за власною грою та вокальною партією. Вивчення способів підтримання балансу між акомпанементом і голосом для створення музичного діалогу.	15				5	10
Тема 3. Робота над ескізами акомпанементу вокальних творів різних стилів та епох. Аналіз стилістичних особливостей та адаптація техніки гри відповідно до стилю та вимог твору.	15				5	10
Тема 4. Робота над ескізами акомпанементу з акцентом на музичну драматургію твору. Розвиток техніки емоційної підтримки та підкреслення вокальної партії через використання динаміки, тембру та агогіки.	15				5	10
Разом за змістовим розділом 1	60				20	40
Розділ 6. Поступове ускладнення репертуару при читанні з аркуша, транспонуванні. Підбір по слуху.						
Тема 5. Робота над читанням з аркуша творів зі складними ритмічними і гармонічними особливостями. Практика розпізнавання і швидкого виконання складних музичних елементів без попереднього аналізу.	15				5	10
Тема 6. Виконання творів з поступовим ускладненням технічних і музичних аспектів. Адаптація до більш складних фактур, тональних зрушень і артикуляційних вимог.	15				5	10
Тема 7. Практика транспонування музичних творів з різними рівнями складності. Відпрацювання навичок транспонування як простих мелодій, так і багатоголосних фактур, з акцентом на складні модуляції.	15				5	10
Тема 8. Вправи на підбір по слуху мелодій та гармоній різної складності. Розвиток здатності ідентифікувати інтервали, акорди та мелодійні фрази без нотного запису, з подальшим виконанням на інструменті.	15				5	10
Разом за змістовим розділом 2	60				20	40
Усього годин	120				40	80

4 курс

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	у сь ого	у тому числі				
		л	п	с	інд	с.р.

1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 4. Виконавська концертмейстерська майстерність в різностильових вокальних та інструментальних творах.						
Розділ 7. Формування активної творчої ініціативи, самостійності у вирішенні творчих завдань, критичного відношення до своєї роботи.						
Тема 1. Робота над самостійною інтерпретацією музичного твору. Аналіз авторських вказівок і прийняття власних рішень щодо темпу, динаміки, фразування та агогіки з метою створення унікального виконання.	15				5	10
Тема 2. Експериментальна робота з інтерпретацією твору з використанням нестандартних технічних і музичних рішень. Розвиток творчої уяви та сміливості у прийнятті рішень, пошук нових шляхів виконання звичних музичних фраз.	15				5	10
Тема 3. Самостійна підготовка музичного твору від первісного аналізу до фінального виконання. Вміння самостійно вирішувати технічні і музичні задачі без сторонньої допомоги, розвиток внутрішнього контролю за процесом навчання.	15				5	10
Тема 4. Виконання твору з подальшим критичним аналізом власного виступу. Вивчення методів самоаналізу, визначення сильних і слабких сторін виконання та робота над їх покращенням.	15				5	10
Разом за змістовим розділом 1	60				20	40
Розділ 8. Акомпанування солісту та концертмейстерська робота з ним.						
Тема 5. Вивчення технік акомпанування, що підкреслюють і підтримують вокальну лінію соліста. Аналіз взаємодії між вокальною та інструментальною партіями для досягнення гармонійного звучання.	15				5	10
Тема 6. Практика акомпанування з урахуванням інтерпретаційних особливостей соліста. Робота над синхронізацією темпу, динаміки та фразування, вміння гнучко реагувати на зміни в інтерпретації соліста під час виконання.	15				5	10
Тема 7. Організація і проведення репетицій з солістом. Розробка ефективних методів спільної роботи над твором, розподіл часу для вирішення технічних і музичних завдань, підготовка до концертного виконання.	15				5	10
Тема 8. Виконання твору з подальшим аналізом взаємодії з солістом. Оцінка якості співпраці, виявлення сильних і слабких сторін в ансамблевій грі, робота над	15				5	10

поліпшенням комунікації та музичної синхронізації.					
Разом за змістовим розділом 2	60			20	40
Усього годин	120			40	80

Самостійна робота

Самостійна робота здобувача є невід’ємним продовженням практичних індивідуальних аудиторних занять з викладачем у рамках курсу «Концертмейстерський клас». Цей вид роботи сприяє розвитку індивідуальних здібностей здобувача, його самореалізації, активізації творчого потенціалу та самоорганізації навчальної діяльності. Від якості самостійної роботи залежить темп зростання концертмейстерської майстерності майбутнього фахівця. Завдання для самостійної роботи базуються на зауваженнях викладача, отриманих під час практичних занять. Індивідуальна програма здобувача, що включає твори різних жанрів і стилів, потребує вибору специфічних видів завдань для самостійної роботи, залежно від його індивідуальних здібностей та рівня підготовки.

Принципово важливим у самостійній роботі над акомпанементом є розуміння взаємозв’язку музичної структури твору, його художнього змісту та специфіки акомпанементу як мистецтва співпраці з солістом. Прагнення до найглибшого та всебічного розуміння задуму композитора сприяє створенню виразної виконавської інтерпретації. Опанування здобувачем ефективних методів роботи над музичним матеріалом має стати основою для його професійного розвитку як концертмейстера, здатного працювати з різними виконавськими колективами, супроводжувати солістів, а також займатися викладацькою діяльністю.

Головними завданнями самостійної роботи здобувача є:

- опрацювання технічних аспектів акомпанементу, зокрема складних пасажів, розспівів, арпеджіо та інших елементів фактури;
- підвищення рівня злагодженості гри з солістом, координації та точності виконання;
- критичний аналіз власної роботи, зокрема з використанням аудіо- та

відеозаписів, для виявлення та виправлення недоліків;

- детальний аналіз нотного тексту та правильне його трактування;
- ретельне виправлення помилок, вказаних викладачем;
- вдосконалення концертмейстерської майстерності шляхом вивчення специфічних стилістичних особливостей творів різних епох;
- розвиток навичок музичного спілкування та слухання;
- поглиблене опрацювання структурних та жанрових особливостей творів;
- розширення знань з методики акомпанементу та аналізу музичного матеріалу;
- ознайомлення з сучасними і класичними виконавськими інтерпретаціями провідних концертмейстерів.

Самостійна робота має бути спрямована на вирішення проблемних моментів у підготовці програми, опанування запропонованих викладачем методик та самостійне опрацювання поставлених завдань.

Розподіл годин самостійної роботи в семестрі

1 курс

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Аналіз ролі концертмейстера в камерній музиці	10
2.	Методика підбору репертуару для концертмейстерської роботи	10
3.	Вивчення основних стилів музичних творів і їх особливостей в акомпанементі	10
4.	Практика транспонування мелодій на різні тональності	10
5.	Порівняльний аналіз різних інтерпретацій одного твору	10
6.	Робота над ритмічними особливостями сучасної музики	10
7.	Аналіз фактури поліфонічних творів і її роль в акомпанементі	10
8.	Вивчення техніки виконання складних арпеджіо та пасажів	10
Усього		80

2 курс

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Читання з аркуша: практика на матеріалі різних стилів та епох	8
2.	Технічні прийоми акомпанування у творах барокової епохи	8
3.	Вивчення основ гармонії і їх застосування в акомпанементі	8
4.	Особливості акомпанементу в романтичних творах	8

5.	Практика педалізації в творах різних стилів	8
6.	Розвиток навичок акомпанування на прикладі етюдів та вправ	8
7.	Особливості акомпанементу до вокальних творів різних жанрів	8
8.	Розвиток навичок адаптації сольних творів для ансамблевого виконання	8
9.	Робота над фактурою і гармонією в творах епохи класицизму	8
10.	Вивчення історії фортепіанного акомпанементу в оперній музиці	8
11.	Вивчення характерних особливостей німецької музики ХІХ століття	8
12.	Вивчення стилістичних особливостей французької музики ХІХ століття	8
13.	Розвиток навичок акомпанування у творах для хору та солістів	9
14.	Вивчення стилістичних особливостей французької музики ХІХ століття	9
Усього		114

3 курс

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Підбір по слуху мелодій та гармоній для акомпанементу	10
2.	Аналіз та критика власних записів акомпанементу	10
3.	Робота над артикуляцією та динамікою в складних музичних творах	10
4.	Вивчення стилістичних особливостей французької музики ХІХ століття	10
5.	Аналіз та виконання складних ритмічних структур у музичних творах	10
6.	Розвиток навичок акомпанування у творах для хору та солістів	10
7.	Аналіз і виконання поліфонічних творів у фортепіанному супроводі	10
8.	Розробка методики ефективної роботи над транспонуванням	10
Усього		80

4 курс

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Робота над кантиленним звучанням в акомпанементі вокальних творів	10
2.	Аналіз і порівняння технік акомпанементу у різних композиторів	10
3.	Робота над фактурою і гармонією в творах епохи класицизму	10

4.	Розвиток навичок акомпанування під час репетицій з солістами	10
5.	Вивчення ритмічних особливостей у музиці ХХ століття	10
6.	Ознайомитися з оркестровою партитурою та її виконанням засобами фортепіанної техніки.	5
7.	Робота над засобами музичної виразності	5
8.	Побудова драматургії та визначення архітекτονіки	10
9.	Робота над втіленням художнього образу	10
Усього		80

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання в межах курсу «Концертмейстерський клас» освітньо-професійної програми «Фортепіано» формуються викладачем та розраховані на самостійну роботу здобувача. Основною метою цих завдань є розвиток виконавської майстерності в супроводі солістів, зокрема в роботі над вокальними творами. У ході занять здобувачі опановують принципи співпраці з вокалістом, відчуття ансамблю, нюансування акомпанементу та стильову інтерпретацію. Під час індивідуальних занять відбувається робота над творми таких категорій:

1. Арії

Арії становлять важливу частину роботи концертмейстера, оскільки розвивають навички співпраці з солістом у виконанні великих драматичних фрагментів оперного чи кантатно-ораторіального жанру. Включення таких творів дозволяє здобувачам відпрацювати нюансоване, емоційне супроводження, яке відповідає стилю композитора та характеру твору. До репертуару можуть входити арії композиторів, таких як Вольфганг Амадей Моцарт, Джузеппе Верді, Ріхард Вагнер та інші. Основна мета — розвиток навичок інтерпретації, зосереджених на взаємодії акомпанементу та вокальної партії, та розуміння динамічного балансу.

2. Романси та пісні

У цій категорії здобувачі опановують романси та пісні, що розвивають здатність гнучко реагувати на різні емоційні відтінки та зміну настрою. Робота над творами романтичного характеру (наприклад, Ф. Шуберт, Р. Шуман) сприяє освоєнню елементів ліричної виразності, зокрема змін темпів та відтінків. Пісні українських композиторів (М. Лисенко, С. Людкевич) надають можливість

вивчити національну специфіку музичного супроводу та наблизити роботу концертмейстера до автентичної манери виконання. Здобувачі вчаться адаптувати динаміку, підлаштовувати ритм і підтримувати синхронність з вокальною партією.

Специфіка індивідуальних завдань:

- Вивчення кожного твору супроводжується аналізом стилю, гармонічної структури та вокальних особливостей.
- Проводяться самостійні репетиції з вокалістом, під час яких відбувається відпрацювання ансамблевого звучання.
- Окремі заняття присвячуються роботі над деталізацією фразування, агогікою, артикуляцією.

6. Методи навчання

На заняттях з дисципліни «Концертмейстерський клас» використовуються різноманітні методи навчання, які спрямовані на розвиток технічних, музичних та комунікативних навичок здобувачів. Ось деякі з основних методів, які дозволяють здобувачам комплексно розвиватися у ролі концертмейстерів, забезпечуючи глибоке розуміння як технічних аспектів гри на фортепіано, так і вимог до супроводу виконавців:

- *пояснювально-ілюстративний метод* – викладач пояснює та ілюструє методом педагогічного показу основні проблеми і завдання фортепіанного виконавства;

- *репродуктивний метод* – відтворення здобувачем матеріалу (епізоду твору, його частини), що пояснив та показав викладач (сприяє формуванню знань, навичок і вмінь, формує основні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення);

- *метод проблемного викладу* – викладач не тільки формулює теоретичну або практичну проблему, а й пропонує спосіб її подолання з допомогою порівняння різних підходів і точок зору на основі загальноприйнятих методичних принципів;

- *частково-пошуковий метод* – активний пошук рішення практичних задач (наприклад, визначення жанрових, стильових, редакторських та інших

особливостей певного твору) на основі вивчення методичної та мистецтвознавчої літератури з питань фортепіанної педагогіки і виконавства;

- *словесний метод* – словесне пояснення матеріалу (розповідь, бесіда);

- *наочні методи* – джерелом знань є наочні приклади (ілюстрування, показ викладача).

- *ділова гра* (один зі здобувачів вищої освіти виконує роль викладача) як метод активного навчання сприяє активізації мислення, підвищенню самостійності, наближенню навчання до професійної діяльності.

- *метод демонстрації*: Викладач демонструє здобувачу правильну техніку виконання, інтерпретаційні рішення, використання педалізації та інших важливих аспектів гри на фортепіано.

- *метод повторення*: Здобувач повторює за викладачем певні технічні або музичні фрази, акцентуючи увагу на деталях виконання.

- *метод корекції*: Викладач аналізує гру здобувача, вказує на помилки та пропонує шляхи їх виправлення.

- *аналітичний метод*. Аналіз музичного тексту: Розбір нотного матеріалу на рівні гармонії, форми, ритмічних і мелодійних структур для кращого розуміння твору. Технічний аналіз: Розгляд технічних складнощів у творі та пошук ефективних шляхів їх подолання.

- *метод творчого дослідження*. Виконання одного і того ж музичного твору у різних інтерпретаційних варіантах для розвитку чутливості до стилю і виразності.

- *робота над звуковою культурою*. Вправи на звуковидобування: Спеціальні вправи на вироблення контрольованого, багатого звуку. Робота з динамікою: Виконання творів з акцентом на роботу з динамічними відтінками, артикуляцією та фразуванням.

- *метод репертуарної роботи*. Поступове розширення репертуару: Вивчення творів різних епох і стилів для розвитку загальної музичної культури та технічної майстерності. Концертні виступи: Виконання творів на концертах і відкритих заняттях для розвитку сценічної стійкості і впевненості.

- *метод взаємодії*. Обговорення твору з викладачем або іншими здобувачами, обмін ідеями щодо інтерпретації та техніки виконання.

- *метод самоаналізу*: Заохочується самостійний аналіз власної гри через записи, критичне прослуховування та коригування.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Перевірка (шляхом прослуховування) й оцінювання інтерпретації запланованих та зафіксованих в індивідуальних планах творів у виконанні здобувачів реалізуються наприкінці семестру через такі форми поточного та підсумкового контролю:

Залік – 1, 2, 4, 5, 7 семестр;

Іспит – 3, 6, 8 семестр;

Підсумкова атестація – по завершенню першого (бакалаврського) рівня.

Оцінювання успішності навчальної діяльності здійснюється для визначення рівня володіння мистецтвом професійного виконавства на фортепіано, розвитку навичок самостійної роботи над музичними творами, а також для формування особистого виконавського репертуару.

Перевірка й оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів реалізуються семестровими формами контролю (іспитом або заліком). На контрольну точку кожного семестру виносяться три твори за індивідуальною виконавською програмою. Виконавську програму здобувача з дисципліни «Концертмейстерський клас» складають такі види творів:

1. Оперна арія
2. Романси
3. Вокальні твори інших жанрів

Поточний контроль. Перевірка та поточне оцінювання знань здобувачів денної форми навчання проводиться протягом семестру. Кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених здобувачам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу здобувача.

Оцінка поточного контролю складається із оцінок, які здобувач отримує за

кожну тему поточного модулю за 100-бальною шкалою. Наприкінці семестру оцінки складаються і отримана сума поділяється на кількість тем. Отримана середня кількість балів стає підсумковою оцінкою за семестр (розділ).

Протягом семестру на кожному індивідуальному занятті відбувається перевірка якості опрацювання фортепіанних творів індивідуальної програми здобувачів освіти, означаються шляхи подолання виконавських проблем та методи удосконалення виконавської майстерності згідно з індивідуальними особливостями кожного здобувача.

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль (залік/екзамен) передбачає оцінювання рівня оволодіння мистецтвом професійного музичного виконавства під час виконання музичних творів із індивідуальної програми здобувача.

Індивідуальну семестрову виконавську програму здобувача вищої освіти складають наступні жанри творів: оперна арія, 2 романси.

Оцінювання досягнень здобувачів вищої освіти з дисципліни «Концертмейстерський клас» здійснюється за 100-бальною шкалою. Із загальної кількості у 100 балів максимально можливі бали оцінки розподіляються за такою схемою:

- робота упродовж семестру – 60 балів;
- іспит, залік – 40 балів.

Підсумкове оцінювання відбувається за наступними критеріями:

- якість виконання завдань самостійної роботи здобувачів;
- ступінь майстерності виконання індивідуальної семестрової виконавської програми.

Підсумкова атестація (публічний захист). Публічна демонстрація камерно-вокальної концертної програми (арія та романс/пісня) перед атестаційною комісією у реальному часі у форматі живого виступу на онлайн-відеоконференції або демонстрації її відеозапису;

Відпрацювання пропущених занять. Здобувач може відпрацювати пропущене заняття (згідно взаємоузгодженого розкладу). У випадку не виконання здобувачем усіх передбачених робочою програмою форм поточного контролю він

не допускається до заліку.

Перезарахування результатів вивчення навчальної дисципліни. За рішенням кафедри здобувачам, які брали участь у виконавських конкурсах та фестивалях, присуджуються додаткові бали, кількість яких залежить від об'єму виконаної роботи на значимості досягнутих результатів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Вид діяльності здобувача	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8
Відвідування індивідуальних занять	1-20	1-20	1-20	1-20	1-20	1-20	1-20	1-20
Виконання завдань для самостійної роботи	1-20	1-20	1-20	1-20	1-20	1-20	1-20	1-20
Контрольне модульне прослуховування (залік, іспит)	1-40	1-40	1-40	1-40	1-40	1-40	1-40	1-40
Максимальна кількість балів	34-100		34-100		34-100		34-100	

Критерії оцінювання модульного прослуховування (залік, іспит)

Опанування рівня володіння концертмейстерськими навичками	8
Артистичне виконання музичного твору	9
Оригінальність	8
Зрілість інтерпретаторського мислення.	9
Відтворення вокального та інструментального твору у відповідності до стилю художньо-виразної досконалості	6
Всього	40

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з	не зараховано з

		можливістю повторного складання	можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. Навчально-методичне забезпечення

Пакет навчально-методичного забезпечення:

- ОПП «Фортепіано»;
- робоча програма з курсу «Концертмейстерський клас»;
- завдання для самостійної роботи;
- методичні розробки та рекомендації з курсу;
- нотні матеріали;
- аудіо-, та відеозаписи.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення. Для реалізації освітньо-професійної програми на першому (бакалаврському) рівні зі спеціальності 025 Музичне мистецтво залучаються приміщення навчального корпусу № 4 Харківської державної академії культури, спеціально обладнані для проведення індивідуальних занять здобувачів вищої освіти: музичні кабінети з наявністю інструменту фортепіано, спеціалізована зала для проведення поточного та підсумкового контролю, аудиторія кафедри «Фортепіано» з наявністю 2-х фортепіано, джерельної бази (нотних матеріалів, методичної літератури, мультимедійних засобів), навчальна лабораторія з проблем музикознавства, камерний зал.

10. Рекомендовані джерела інформації

Курс навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас» передбачає практичну діяльність, під час якої в (процесі індивідуальних занять здобувачів вищої освіти з педагогом) здійснюється набуття знань, навичок і прийомів для подальшої професійної діяльності у якості концертмейстера. Рекомендовані джерела інформації не є обов'язковими і можуть використовуватися за бажанням здобувачів вищої освіти з метою розширення музичного кругозору і поглиблення знань з теорії фортепіанного виконавства.

Основні

1. Молчанова Т. О. З історії ансамблевого музикування : монографія. Львів: Сполом, 2005. 160 с. ISBN 966-665-334-6
2. Молчанова Т. О. Мала енциклопедія піаніста-концертмейстера, артиста камерного ансамблю : науковий довідник. Львів: Сполом, 2013. 288 с. ISBN 978-966-665-790-2
3. Молчанова Т. О. Мистецтво бути «другою» (творчий портрет українського концертмейстера, заслуженої артистки України Я. Матюхи). Львів: Сполом, 2009. 172 с. ISBN 978-966-665-515-1
4. Молчанова Т. О. Мистецтво піаніста-концертмейстера : навч. посібник. Львів: Аз-Арт, 2001. 216 с. ISBN 966-02-1784-6.
5. Молчанова Т. О. Мистецтво піаніста-концертмейстера : навч. посібник. Вид. 2-е, доп., перер. Львів: Сполом, 2007. 216 с. ISBN 978-966-665-454-3.
6. Молчанова Т. О. Мистецтво піаніста-концертмейстера у культурно-історичному контексті : історія. теорія. практика: монографія. Львів: Ліга-прес, 2015. 558 с., іл., рис. ISBN 978-966-397-282-7
7. Молчанова Т. О. Мистецтво піаніста-концертмейстера у соціокультурному контексті сучасності // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. 2013. Вип. 19(1). С. 212-217.
8. Скоробагатько Н. Нотатки оперного концертмейстера. Київський театр опери та балету УРСР. Київ : Музична Україна, 1973. 3 с.
9. Строчан Н. М. Специфіка концертмейстерської роботи в контексті творчої

співпраці із солістом // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти : зб. Наук. Праць. — Київ : вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. Вип 20 (25). С. 24-28

Допоміжні

10. Голубєв П. Поради молодим педагогам-вокалістам. Київ : «Музична Україна», 1983. 62 с.
11. Зимогляд Н. Ю. Основи акомпанементу у курсі фортепіано: навч. мет. матеріали. Харків : ХДАК, 2012. 22 с.
12. Кальмучин-Дранчук Т. А. Стилiстичнi аспекти виконавських традицiй в українському піаністичному мистецтві першої половини ХХ століття. Івано-Франківськ, 2004. 146 с.
13. Колодуб І. С. Теоретичні основи вокального мистецтва. Харків : Видавництво «Промінь», 1998. 119 с.
14. Нікітська Е. С. Деякі аспекти самостійної роботи студента у концертмейстерському класі // Проблемы взаимодействия музыкальной науки и ученого процесса. Харков: ХНУМ ім. И. П. Котляревского, 1995. Вип. С. 33 – 36.
15. Нікітська, Є., Савченко, Г. (2022). Творчий проєкт кафедри концертмейстерської майстерності Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського: досвід виконавського та композиторського осмислення. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти, (64), 57–74.
16. Ніколаєва Г.О. Використання навичок фортепіанної гри в роботі над хоровою партитурою: метод. рекомендації для студентів заочної форми навчання спеціалізації «Керівник самодіяльного хорового колективу». Харків : ХДАК, 1991. 12 с.
17. Підпорінова К.В. (2023). Цифрові технології у навчанні концертмейстера: практичний вимір. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти, 67, 126-147. DOI 10.34064/khnum1-6708. Режим доступу: https://intermusic.kh.ua/vypusk67/problem_67_8_pidporinova.pdf

18. Підпорінова, К. В. (2023). Мистецькі талісмани Харкова: символи і рефлексії. Пам'яті Тетяни Веркіної та Володимира Птушкіна. Аспекти історичного музикознавства, 30, 7-29. DOI 10.34064/khnum2-3001. Режим доступу: https://aspekty.kh.ua/vypusk30/aspect_30_1_pidporinova.pdf
19. Польська І. І. Методика викладання ансамблю та акомпанементу в курсі «Фортепіано». Харків : ХДАК, 1995. 8 с.
20. Рожко С. Становлення концертмейстерського мистецтва: від акомпаніатора до майстра. Мистецькі пошуки: зб. наук. метод праць. Вип. 3. Суми: ТОВ «ВПП «Фабрика друку», 2013. С. 144-148.
21. Рум'янцева А. Ю. Основи оволодіння навичками акомпанементу на уроках фортепіано: навч. мет. матеріали. Харків : ХДАК, 2005. 10 с.

Інформаційні ресурси

22. International Music Score Library Project. Режим доступу: https://sheetmusicinternational.com/?gad_source=1&gclid=Cj0KCQiA6Ou5BhCrARIsAPoTxrDEizVvGr0A6aNBqY_VcmqvNjekvfZ4YRGERXMwTXM0mDOn1-WzUsAaAmAKEALw_wcB
23. Бібліотека ХДАК. Режим доступу: <http://lib-hdak.in.ua/>
24. Ноти українських композиторів. Режим доступу : <https://ukrnotes.com/poshuk.php>
25. Світова музична класика - українською : переклади вокальних творів українською мовою. Режим доступу: <https://musicinukrainian.wordpress.com/biblio/>
26. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка Режим доступу: <http://korolenko.kharkov.com/>
27. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека ім. К.С. Станіславського. Режим доступу: <http://biblioteka-stanislavskogo.edu.kh.ua/uk/>

а. Орієнтовний репертуарний список

Вокалізи

Абт Ф. Вокалізи № 1-10

Вілінська І. Вокалізи №1-14

Зейдлер Г. Вокалізи 1-19

Йордан-Г.Кіркор І. Вокаліз

Конконе Дж. Вокалізи 1-15

Маркезі М. Вокаліз №1-6

Мельницька М., Кос-Анатольський А. Вокаліз

Арії

Гендель Г. Арія Альмири из оперы «Ринальдо»

Кавалли Ф. Канцона з опери «Ксеркс»

Моцарт В. Арія Бастьєни з опери «Бастьєн і Бастьєна»

Моцарт В. Арія Барбарини з опери «Весілля Фігаро»

Паїзієло Дж. Арієта «Nel cor piu non mi sento»

Персел Г. «Острів щастя» з опери «Король Артур»

Скарлаті А. « Non vogl'io se non vederti»

Романси

Білаш О. «Скажи мені правду»

Білаш О. «За літами»

Білаш О. «Будь моєю мрією»

Білаш О. «Веселий дощ»

Білаш О. «Весна»

Білаш О. «Ви знаєте як липа шелестить»

Білаш О. «Горить моє серце»

Грегорі Дж. «В душу запав мені образ чудовий...»

Грегорі Дж. «Я надії голос чую»

Другальов В. «Доле моя»

Кос-Анатольський А. «Ой ти, дівчино»

Кос-Анатольський А. «Баламуте»

- Кос-Анатольський А. «Два пороги з Чорногори»
- Кос-Анатольський А. «Ой на горі сніг біленький»
- Кос-Анатольський А. «Ой візьму відерце»
- Кос-Анатольський А. «Садок вишневий»
- Кос-Анатольський А. «Коли заснули сині гори»
- Косенко В. «На серці радості немає»
- Косенко В. «Ні відгуку ні слова»
- Косенко В. «Німої тиші хочеться мені»
- Косенко В. «Ніч і буря»
- Косенко В. «Завкувала зозуленька, закувала»
- Косенко В. «Ой зачула моя доля»
- Лисенко М. «Ой стрічечка до стрічечки»
- Лисенко М. «Садок вишневий»
- Лисенко М. «У перетику ходила»
- Стеценко К. «Літньої ночі»
- Шеремет В. «Ноктюрн»
- Шеремет В. «Посвята»
- Шеремет В. «Квітка»
- Філіпенко А. «Зацвіла в долині»
- Українська народна пісня «Місяць на небі»
- Українська народна пісня «Дивлюсь я на небо»
- Українська народна пісня «Ніч яка місячна»
- Українська народна пісня «Ой вийду я за ворітонька»
- Українська народна пісня «Ой джигуне, джигуне» обр. О. Сандлера
- Українська народна пісня «Ходить гарбуз по городу»
- Українська народна пісня «Ой на горі жита много»
- Українська народна пісня «Грицю, Грицю, до роботи»
- Українська. народна пісня «Взяв би я бандуру»
- Українська народна пісня «Ой маю я чорні брови» обр. Б Лятошинського
- Українська народна пісня «Казав мені батько» в обр. М. Лисенко

Укр. нар. пісня «Ой не світи, місяченьку» в обр. Л. Кауфмана

Українська народна пісня «Ой співаночки мої» обр. С. Людкевіча

Українська народна пісня «Ой ходила дівчина бережком»

Українська нар. пісня «Помалу-малу» обр. О. Серова

Українська народна. пісня «Там, де Ятрань круто в'ється» в обр. М. Лисенко

Українська народна пісня «Дощик» обр М. Лисенка

Українська народна пісня «Ой, кряче, кряче та чорненький ворон»

Українська народна пісня «Ой у полі...» Обр. Л. Ревуцького

Українська народна пісня «Ой і не стелися, хрещатий барвінку» обр. М. Лисенка

Навчальне видання

КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС
Програма та навчально-методичні матеріали до курсу

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»
освітня програма: «фортепіано»

Розробник:

Степанова О. Ю., кандидат мистецтвознавства,
старший викладач кафедри фортепіано ХДАК

Друкується в авторській редакції
Комп'ютерний набір та верстка *О. Ю. Степанова*

План 2024

Підписано до друку 27.11.2024 р. Формат 60x84/16
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк ризограф
Ум. друк. арк. ____ Тираж 100. Зам № ____

ХДАК, 61057, Харків -57, Бурсацький узвіз, 4
Надруковано в лаб. множ. техніки ХДАК